

GrønsagsNYT

Nr. 5 // 9. maj 2017

Aktuelt

Det er hårdt at være plante i øjeblikket – enten er det meget koldt om natten, eller også blæser det kraftigt, med eller uden sand. Vi ser rigtig mange skadede og stressede planter i øjeblikket, så det gælder om at have fokus på optimal vanding og gødskning, så de alligevel kan holdes i nogenlunde gænge. Vanding er besværlig pga. den megen blæst, men det er godt nok tørt mange steder og ovenikøbet vanskeligt at vande ordentligt op under de betingelser.

Det er heller ikke let at finde den rette strategi for dækning og afdækning af de tidlige kulturer med fiberdug, når der konstant er tilbageslag til nattefrost og det sideløbende kan blive varmt om dagen.

INDHOLD:

Aktuelt.....	1
Lovstof og regler.....	1
Tilskudsmuligheder	2
Nyt om enkelte grønsagskulturer:.....	2
Salat.....	2
Kål.....	3
Knoldselleri.....	4
Løg.....	5
Gulerødder	6
Rødbeder	7
Jordskok.....	7
Arrangementer	8

Jordtemperatur

https://www.landbrugsinfo.dk/Planteavl/Vejret/Sider/PL_Jordtemperatur.aspx

Lovstof og regler

Slåning af brak er forbudt fra 1. maj til 31. juli, dog med undtagelse ved risiko for krydsbestøvning, ved bekæmpelse af hejrearter og giftige eller aggressive plantearter.

Fællesskema 2017 – op til den 16.maj

Den 16. maj er frist for ændringer af oplysninger i Fællesskemaet, herunder at opskrive og tilføje marker, ændre afgrøder. Det kan dog også efter denne frist lade sig gøre at nedjustere arealer, forudsat der ikke er anmeldt kontrol. Derudover er det også sidste frist for forsinket ansøgning, dog med reduceret tilskudssats. Herefter bliver ansøgninger afvist.

Det er også sidste frist for overdragelse af betalingsrettigheder (i perioden fra d. 22. april til 16. maj kun, hvis erhverver indsender Fællesskema). Det er dog under forudsætning af, at man har rådighed over arealet den 21. april.

Det skrider meget langsomt frem med at udbetale økologisk arealtilskud for 2016. Landbrug- & Fiskeristyrelsen (LFST) oplyser, at der aktuelt kun er udbetalt tilskud til 55% af ansøgerne. Senest den 30. juni 2017 forventes at alle ansøgere har fået udbetalt Økologisk Arealtilskud (undtagen nogle få særligt vanskelige).

.....

Tilskudsmuligheder

Der vil i 2017 ikke være mulighed for at søge om investeringstilskud. Hverken Miljøteknologi ordningen eller den Økologiske investeringstilskudsordning åbner. Vi forventer at Miljøteknologi åbner igen i august 2018.

Spørg altid om muligheder for tilskud, inden du går i gang med et projekt. Kontakt : Mona H. Christensen, Agro Food Park 15, 8200 Aarhus N. Tlf.: 8740 5478. E-mail: mhc@seges.dk

Nyt om enkelte grønsagskulturer:

Salat

Det er ikke alle der har afdækket deres salater endnu – sikkert et klogt træk, da det stadig er til den kølige side og der kun har været få timer/dage med varmt vejr. Vi forventer dog, at de sidste marker med fiberdug afdækkes i løbet af uge 19 i takt med jævnt stigende temperaturer både dag og nat. Der er efterhånden nogenlunde gang i høsten af babyleaf, tidlige specialsalater og hjertesalat, mens iceberg salaten lader vente lidt på sig.

Mht. forebyggelse af gråskimmel og storknoldet knoldbægersvamp henvises til de foregående numre af GrønsagNyt.

Salatskimmel, Bremia

Der er gjort et enkelt fund af salatskimmel (Bremia) i salat, der har været dækket med fiberdug. Sygdommen er opstået i en ellers fuldt resistent sort, men det formodes, at der er tale om en såkaldt lokal smitterace af Bremia. Normalt vil et tidligt angreb af Bremia kunne bremses alene ved at aftage fiberdugen, men af og til får sygdommen bidt sig fast og der må forebygges i resten af kulturen.

Forebyggelse af Bremia

Det er vigtigt at holde rigtig godt øje med udviklingen i marken og særlig, hvis der dyrkes ikke fuldt resistente sorter. Symptomerne er karakteristiske, kantede gule områder på oversiden af bladet, ofte med en hvidlig skimmelbelægning på undersiden.

Når de første planter med symptomer observeres, bliver det nødvendigt at foretage forebyggende sprøjtninger. Fungicider, der kan anvendes, er: [Previcur Energy](#), [Proplant](#), [Revus](#), [Aliette WG 80](#), [Cabrio Duo](#) og [Amistar](#).

I økologisk salat er eneste mulige bekæmpelse det nyligt godkendte middel Armicarb 85 SP (kaliumhydrogencarbonat), der også kan benyttes i konventionel produktion. Virkningen er på etableret Bremia og der er kun 1 dags sprøjtefrist, se brugsvejledningen for mindre anvendelse:

<http://www.gartneriraadgivningen.dk/upl/website/armicarb-85-sp/GP17Armicarb85SPfinal.pdf>

En ny race af Bremia lactucae, BI: 33EU er blevet identificeret og navngivet i Europa

The International Bremia Evaluation Board for EU (IBEB-EU) har besluttet at navngive 1 race, der i 2016 har spredt sig til det meste af Europa med undtagelse af Sydeuropa.

IBEB-EU har navngivet racen BI: 33EU.

BI: 33EU er ret udbredt i Frankrig og er også fundet i Tyskland, Holland, UK, Skandinavien og Belgien, men indtil videre ikke påvist i det sydlige Europa.

IBEB-EU understreger vigtigheden af kemisk kontrol, sløjfning af syge kulturer samt brug af resistente sorter til forebyggelse af udvikling af nye racer.

Kilde: Pressemeddelelse fra The International Bremia Evaluation Board for Europe (IBEB-EU)

Kål

Ukrudtsbekæmpelse i kål

Både **Stomp/Stomp CS/Activus 40 WG (pendimethalin)** og **Command CS** er off-label godkendt i både hoved- og blomsterkål.

For at opnå den bredeste effekt mod ukrudt anbefales det generelt at blande pendimethalin og Command CS.

Der er ikke officielle forsøg i plantet kål med en tankblanding af midlerne, men de foreløbige erfaringer fra de foregående sæsoner viser, at 1 l Stomp eller Activus WG 40 (0,9 l Stomp CS) i blanding med 0,1-0,15 l Command CS er effektivt uden at skade kålen. Blomsterkålene er generelt mest følsomme over for Command CS. Ukrudtseffekten af disse jordmidler er altid klart bedst på fugtig jord. **Vær ekstra forsigtig med doseringerne, hvis jorden endnu er kold, eller der er risiko for nattefrost.**

Brugsanvisning ved mindre anvendelse af pendimethalin i kål (Stomp/Stomp CS/Activus 40 WG) ses her:

<http://www.gartneriraadgivningen.dk/upl/website/stomp-cs-stomp-activus-40-wg-kaal1/GP14StompCSStompActivus40ukrudtkaal.pdf>

Brugsanvisning ved mindre anvendelse af Command CS i kål kan ses her:

<http://www.gartneriraadgivningen.dk/upl/website/command-cs-kaal1/GP13CommandCSkaal.pdf>

Pendimethalin midlerne må kun anvendes 1 gang pr. sæson, Command CS kun 1 gang hvert 3. år på samme areal. For både pendimethalin midlerne og Command CS må der senest behandles 3 dage efter udplantning.

Opfølgning med Matrigon 72 SG

Matrigon er godkendt i hovedkål, blomkål og rosenkål. [Matrigon 72 SG](#) skal anvendes på småt ukrudt (op til 2-4 løvblade) og har bedst effekt over for ukrudt af kurvblomstfamilien (stolt-henrik, kamille, gul okseøjel m.fl.). **Vær opmærksom på, at midlet ikke må anvendes senere end maj måned og kun er godkendt som rækkebehandling/båndsprøjtning i 12,5 cm bånd med 50 cm rækkeafstand.** Tilsætning af olie anbefales. Dosering: 0,14 kg pr. ha + 0,5 l [Olie](#). Undlad at blande med Stomp og Command CS.

Den lille Kålflue

Se følgende link med temperatursum for udvikling af kålfluen:

https://www.landbrugsinfo.dk/Planteavl/Plantevaern/Skadedyr/Skadedyrsarter/Sider/PL_Kaalflue_varsling.aspx

Der er kun en langsom stigning i temperatursummen for udviklingen af kålfluen, så der forventes ingen generel æglægning før tidligst fra starten af uge 20, men vær opmærksom allerede nu på lune lokaliteter og hvor der har været dækket med fiberdug. Faktisk er de første æg fundet i denne uge (uge 19).

Ikke behandlede planter (med aktivstofferne fipronil og spinosad) bør holdes dækkede med enten fiberdug eller insektnet, alt efter temperaturforholdene. Planter, der er mindst 3 uger gamle i marken tåler et lettere angreb på nogle få larver pr. plante uden at gå til.

Det kan være nødvendigt at gå direkte fra dækning med fiberdug til dækning med insektnet. Husk at lægge dækket hurtigt på igen efter nødvendige operationer som rensning og eftergødskning!

Knoldselleri

Stokløbning

Der er kun kommet delvist gang i plantningen af knoldselleri, så vi gentager ordlyden fra sidste nr. af GrønsagsNyt i nedenstående:

I knoldselleri kan stokløbning være et stort problem i de tidlige hold, da risikoen for stokløbning øges ved lave temperaturer. Indflydelsen af temperaturen på stokløbning er størst i perioden fra såning til udplantning. For tidlig udplantning eller lav gennemsnitstemperatur i de første uger efter etableringen på friland er trods alt af mindre betydning end den skade der sker ved for lav temperatur under selve tiltrækningen. Vær opmærksom på, at ophold på hærdepladsen inden udplantning også kan bidrage til induktionen af stokløbning.

Vi har erfaring for, at fortsat dækning med 1 eller 2 lag fiberdug kan "reparere" på kolde nætter og dermed i en vis grad afhjælpe stokløbning. Ved dagtemperaturer over 20 °C skal der dog endegyldigt afdækkes for at forebygge varmeskader.

Ukrudtsstrategi

Følgende strategi giver det bedste resultat og er samtidig skånsomt overfor kulturen:

Boxer + Fenix	2 l pr. ha 0,75 l pr. ha	prosulfocarb+ aclonifen	Udbringes på fugtig jord relativt hurtigt efter plantning. <i>Boxer Max. 2 l pr. ha pr. behandling. Max. 4 l pr. ha pr. sæson</i> <i>Anvendes på afgrødens 2-4 bladstadiet (BBCH 12-14) 12 ugers sprøjtefrist + Fenix max 1,5 l pr. ha i en behandling. Sprøjtefrist 70 dage.</i>
------------------	-----------------------------	----------------------------	---

Boxer + Fenix	1 l pr. ha 0,75 l pr. ha	prosulfocarb+ aclonifen	Udbringes 8-14 dage efter Boxer/Fenix er lagt ud første gang og når nyt ukrudt er spiret frem. <i>Boxer Max. 2 l pr. ha pr. behandling. Max. 4 l pr. ha pr. sæson</i> <i>Anvendes på afgrødens 2-4 bladstadiet (BBCH 12-14) 12 ugers sprøjtefrist + Fenix max 1,5 l pr. ha i en behandling. Sprøjtefrist 70 dage.</i> <i>Der må maks. anvendes 2,5 l Fenix pr. ha pr. sæson. 0,5-0,75 l pr. ha i max 2 behandlinger</i>
------------------	-----------------------------	----------------------------	--

Som et alternativ til ovenstående blanding af Boxer og Fenix er Betanal, Herbasan og SweDane Betasana 2000 (phenmedipham midler) nu godkendt med 2 l pr. ha pr. behandling og max. 4 l pr. ha pr. sæson. Behandlingsfrist 2 mdr. før høst.

Der bør kun sprøjtes på veletablerede planter. Behandlingen bør kun finde sted i perioder med temperaturer over 10-12 °C uden risiko for nattefrost.

Vi har dog endnu ikke ret store erfaringer med anvendelsen, så anvendelse må ske i form af mindre forsøg og under gunstige vækstbetingelser for kulturen.

Herunder godkendelserne til mindre anvendelse i knoldselleri:

<http://www.gartneriraadgivningen.dk/upl/website/prosulfocarb-midler-jordskokker-knoldselleri1/GP14Prosulfocarbmidlerjordskokkerknoldselleri.pdf>

<http://www.gartneriraadgivningen.dk/upl/website/fenix-pastinak-div1/GP15Fenixpastinakpersillerodknoldsellerisaaloegefroepriklerbedeplanteskolekulturer.pdf>

<http://www.gartneriraadgivningen.dk/upl/website/betanal-gulerod-persillerod-pastinak-knoldselleri/GP14Betanal-gulerodpersillerodpastinakknoldselleri.pdf>

Løg

Generelt

Endelig tillod vejret, at de sidste løg kunne blive sået.

Desværre gav tørvejret og blæsten også sandflugt nogle steder. Løgene er heldigvis ikke så langt fremme, så der er begrænsede skader og sætteløgene kan bedre tåle det.

Det ser ud til at der bliver en flot fremspiring i langt de fleste løgmarker.

Ukrudtsbekæmpelse i konventionelle såløg efter fremspiring

Planen er beskrevet i sidste GrønsagsNyt og lige nu er såløgene de fleste steder i den kritiske fase, hvor der ikke må sprøjtes. Vent til det første blivende blad er 2 cm, hvor der kan sprøjtes første gang efter fremspiring. Dog stadig kun med 0,1 l [Xinca/Maya](#) pr. ha. Højere doseringer og Fenix skal vente, til 2. blad er der.

Ukrudtsbekæmpelse i konventionelle sætteløg

Der kan nu bruges 0,25 l [Xinca/Maya](#) + 0,3-0,5 l [Fenix](#) pr. ha.

Er der kamille, brandbæger eller tidsler, kan der anvendes en behandling med 0,035 kg [Matrigan 72 SG](#) pr. ha. Denne dosering vil kun virke på små eksemplarer af kamille og brandbæger, mens effekten på tidsler kun vil være en kortvarig hæmning. Det er desuden vigtigt, at temperaturen helst er 20 °C og i hvert fald over 15 °C, ellers virker det ikke.

Hvis der er græs i sætteløgene, kan det bekæmpes med 0,35 Select 240 EC + 0,35 l Renol pr. ha. Hvis rapgræsset er stort, skal der bruges 2 x 0,35 l [Select](#) + 0,35 l Renol pr. ha. Hvis der er kvik, skal der anvendes 2,5-4 l [Focus Ultra](#) + 0,5 l Dash pr. ha. Hvis løgene skal anvendes til bundtløg, skal der passes på sprøjtefristen, som er 40 dage.

Vedr. sprøjtefrister, afstandskrav og restriktioner vedr. antal behandlede ha, henvises via midlernes hyperlink til middeldatabasen og til [Planteværn i spiseløg 2017](#).

Det er brugerens ansvar, at alle regler omkring anvendelse bliver overholdt. Følg derfor linkene på de enkelte midler til [middeldatabasen](#).

Gødning såløg

Der skal nu gives den første kvælstofgødning efter fremspiring og 2/3 af kaligødningen.

I alt skal såløgene tilføres 140-160 kg N, 60 kg P og 200 kg K.

Hvis de ikke skal lagres mere end et par måneder, behøver der ikke gives mere end 150 kg K og dette gælder ved normale P og K tal. Kvælstoftilførslen kan med fordel styres efter N analyser i jorden.

Mangan og mikronæring

Det er endnu for tidligt i såløgene, men alle sætteløg skulle gerne have fået. Se sidste GrønsagsNyt.

Økologiske løg

De fleste har godt styr på ukrudtsbekæmpelsen nu, hvor der er fint vejr til det. Men pas på, der er meget ukrudt på vej og det er de næste 3 uger, der virkelig skal gøres rent med radrenser, lugerobot, strigle og håndlugning. Pas på med striglen, den kan lave skader, hvis der køres med for højt tryk, for dybt og for hurtigt.

Gulerødder

De først såede gulerødder er nu 5-10 cm høje. Det er fortsat koldt, så fiberdugen kan fint blive liggende. I et normalt år bør dugen trækkes af sidste uge i maj.

Det kølige forår og den lave jordtemperatur gør, at gulerodsfluerne flyver senere end normalt. Æglægning ventes at starte første uge i juni. Der er formentlig ingen grund til at sætte gule limplader op før den sidste uge i maj. Normalt giver fiberdugen god beskyttelse mod gulerodsfluer – men ikke i år, hvis æglægningen som ventet starter længe efter, at dugen er taget af.

Såning af gulerødder til halmdækning eller lager kan fint påbegyndes nu og frem til sidste uge i maj. De sorter der kræver flest vækst dage skal i jorden først. I maj måned løber vi ofte ind i perioder med tørt vejr. Tørt såbed og risiko for uens fremspiring forebygges bl.a. ved ikke at så i løs jord. Når man sår gulerødder straks efter opsætning af bede eller kamme, opnår man i første omgang at kunne så direkte i fugtig jord med fugt både over og under frøene. Men fugten holder kun i kort tid, når jorden er løs. Stabilt fugtig jord opnås derimod bedst ved at sætte bedene op i god tid inden såning. Har bedene først ligget i 4-5 uger, er der en god chance for at jorden når at sætte sig inden såning og genetablere jordens kapilær-effekt. Frøene trykkes ned i fast, fugtig bund, som sikrer at frøene holdes fugtige gennem hele fremspiringsperioden. Optimal såning kontrolleres bedst ved at skrabe den løse jord væk, som ligger over frøene, indtil man kan se frøene i jorden. Herefter skal man ned på knæ og puste den sidste jord væk, så frøene er frilagt. Frøene skal blive siddende i den fugtige bund og ikke være til at puste væk!

De først såede gulerødder er nu 5-10 cm høje

Valg af primed frø kan også være med til at sikre, at gulerødderne når at spire frem, inden jorden tørrer ud. Alternativt kan man også vælge at så dybt. Normalt bør gulerodsfrøene ligge i 1,5-2 cm's dybde.

Hvis det er meget tørt, kan frøene sikres fugt ved at så ned i max 3 cm's dybde. Det er ikke optimalt, men bedre end at frøene tørrer ud inden fremspiring.

Vanding lige før eller efter såning kan være en hjælp, men er ikke optimalt. Vanding holder kun jorden fugtig i kort tid og ofte risikerer man, at jorden slemmer til og danner skorpe.

Strategi til kemisk ukrudtsbekæmpelse står beskrevet i tidligere numre af GrønsagsNyt. Pas på ikke at skade gulerødderne med DFF, Command CS, Boxer eller Fenix. En god målsætning er at holde kimbladene grønne i hele vækstperioden. Gennem skånsom sprøjtning, hvor gulerødderne sikres gode vækstbetingelser, kan man holde kimbladene friske og grønne helt frem til høst af gulerødderne. Se foto >>

Bevar kimbladene friske og grønne bl.a. gennem skånsom sprøjtning

Pastinak og persillerod

Pastinak og persillerod sået i kold jord spirer meget langsomt. Der kan gå helt op til 30 dage fra såning til fremspiring. Så langt tid er ukrudt ikke om at spire, hvilket giver gode chancer for at sprøjte med Roundup lige inden, pastinak eller persillerod spirer frem. Fremspiringen kontrolleres flere gange om ugen for at sikre, at man ikke kommer for sent med Roundup. Når frøene spirer, starter de med at sætte kimrod. Kimroden når ofte en længde af 2-3 cm for persillerod eller 3-4 cm for pastinak, inden kimstænglen begynder at strække sig og hvor kimbladene skubbes op mod jordoverfladen. Når kimbladene begynder at skubbe mod jordoverfladen, skal man være vaks og planlægge Roundup sprøjtning inden for de næste par dage. Der er ofte områder i marken, hvor jorden er lidt varmere, fordi der er læ eller marken hælder mod syd. Det er her fremspiringen kontrolleres inden sprøjtning.

Rødbeder

Vejrudsigten lover endnu en lille uge med lav temperatur. Herefter stiger jordtemperaturen og det er tid til at så rødbeder. Er jordtemperaturen høj, kan rødbeder spirer frem på blot 5 dage. Er jordtemperaturen lav med rimfrost om morgenen går det langsomt og efter fremspiring skifter kimbladene farve fra grøn til rød til mørk rød. Er planterne først blev "kolde" tager det langt tid før de kommer i vækst igen. Nogle gange forbliver planterne små og lilla langt ud på sommeren, hvis planterne får et kulde chok efter fremspring.

Jordkok

Jordkokkerne er spiret frem. Ukrudt bekæmpes mekanisk med strigle eller ved at hyppes jordkokkerne, lige inden de bliver for store til at køre i.

Jordskokker strigles ugentligt fra lægning og frem til begyndende fremspiring. Der strigles uanset, om der er ukrudt eller ej. Når først der er grønt af ukrudt, er det vanskeligt at strigle væk. Striglen bekæmper bedst ukrudt på tråd-stadie, lige før det spirer frem. Striglen kan også være med til at tænde nyt ukrudt, som bekæmpes ved næste strigling, så de øverste 2-3 cm jord tømmes for letspirende ukrudt.

På jordskokkernes fremspiringstidspunkt er spirerne meget sarte over for mekaniske skader eller solskoldning, hvis striglen frilægger de aspargeslignende, hvide spirer. Når spirerne har sat de første grønne blade, er jordskokkerne igen meget robuste over for striglen og der køres igen ugentligt, indtil jordskokkerne er så store, at man ikke kan køre der længere.

Jordskokker dyrkes mange steder på kamme ligesom kartofler. Her anvendes f.eks. en øko-hypper eller en rullestjernerenser til renholdelse. Uanset om der er tale om økologiske eller konventionelle jordskokker, er det en udfordring at holde dem rene hele sæsonen. Jordskokkerne når meget hurtigt op i en højde, hvor man ikke længere kan køre med renseren. Desuden er stænglerne opretstående og yder ikke meget konkurrence over for sent-fremspirende ukrudt.

Arrangementer

Specielt for løg

18. maj Ukrudtsmarkvandring m.m. for løgavlere

- 9:00 Ukrudtsmarkvandring hos Leif Søndergaard, Førstballevej 45, 7321 Gadbjerg. Vi ser sætteløg og såløg.
- 11:00 Axel Månsson, Grarupvej 15, 7330 Brande. Konventionelle og økologiske løg. Peter Hartvig fortæller om aktuelt vedrørende ukrudts-bekæmpelsen i løgene. Axel Månsson viser hvor, langt de er nået med det nye biogasanlæg.
Niels Enggaard Klausen tager en drone med.
- 13:00 Frokost. Forplejning sponsoreres af BASF.

Husk tilmelding til pk1@seges.dk eller på 40 37 46 51 senest tirsdag d. 16. maj.

22. juni Sommerudflugt i løg til Tåsinge

Ole Scharff

Tlf: 87 40 66 34/40 73 19 58
ohs@seges.dk

Richard de Visser

Tlf: 87 40 66 10/30 53 87 16
rdv@seges.dk

Karina Frandsen

Tlf: 87 40 66 12/21 64 80 85
kfr@seges.dk

Lars Møller

Tlf: 40 84 30 11
lrn@seges.dk

Pernille Kynde

Tlf: 30 51 62 14
pbk@seges.dk

Peder Krogsgård

Tlf: 40 37 46 51
pk1@seges.dk

Emma Christiani Skov

Tlf: 87 40 66 01/30 66 61 78
esko@seges.dk